

ZAVÁDĚNÍ INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ Z POHLEDU UČITELŮ

IMPLEMENTATION OF INCLUSIVE EDUCATION FROM THE POINT OF VIEW OF TEACHERS

Váchová Markéta, Žlábková Iva

Klíčová slova: učitel, žák, inkluzivní vzdělávání, legislativa

Key words: Teacher, Pupil, Inclusive education, Legislation

Cílem příspěvku je představit výsledky výzkumného šetření, jehož cílem bylo zjistit, jaké jsou postoje učitelů k inkluzivnímu vzdělávání na počátku implementace vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a po roce od počátku implementace této vyhlášky.

Mezi hlavní aktéry zavádění inkluzivního vzdělávání patří učitelé, kteří by měli být ztotožněni se změnami, které na ně vzdělávací politika klade. Vzhledem k implementaci je důležité zabývat se jak pozitivními, tak zejména negativními postoji, které mohou ztěžovat proces implementace. V zahraničí i v České republice postoje učitelů k inkluzivnímu vzdělávání dlouhou dobu zkoumá mnoho odborníků, např. Jordan, Schwarz a McGhie-Richmond (2009) uvádějí, že mnoho učitelů má z inkluzivního vzdělávání obavy z důvodu časové náročnosti při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami na úkor času věnovaného žákům bez těchto potřeb. Dále jsou podle ní učitelé přesvědčeni, že výuka žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vyžaduje specializované dovednosti od učitele, které nemají. V této souvislosti např. Lechta (2016) zdůrazňuje důležitost dalšího vzdělávání učitelů v oblasti speciální a sociální pedagogiky, psychologie, medicíny atd.

Výzkum byl realizován jako vícečetná případová studie. Názory učitelů byly zjišťovány prostřednictvím polostrukturovaného hloubkového rozhovoru s učiteli. Rozhovory byly na počátku uskutečněny s osmi učiteli vybraných základních škol. Výzkumného šetření se zúčastnilo 6 žen a 2 muži. Byla zastoupena jak kategorie začínajících učitelů, tak učitelů s dlouholetou praxí. Po roce od zavedení inkluzivního vzdělávání byly uskutečněny rozhovory s třemi vybranými učiteli z předchozího šetření, kteří byli ochotni sdělit své názory na inkluzivní vzdělávání po roce od jeho zavedení.

Dotazovaní učitelé s inkluzivním vzděláváním v České republice spíše nesouhlasí. V inkluzivním vzdělávání spatřují mnoho rizik a negativ, které mohou narušovat jejich pedagogickou činnost (zejména časová náročnost práce se

žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) nebo ohrožovat vzdělávání žáků intaktních i žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (např. jejich šikana). Zároveň se si myslí, že nejsou dostatečně vzděláni a připraveni pro inkluzivní vzdělávání. Všichni dotazovaní učitelé zároveň spatřují v inkluzivním vzdělávání i pozitiva. Po roce se postoje vybraných učitelů nezměnily.

Abstract: The aim of the paper is to present the results of multiple case studies concerned with teachers' attitude to inclusive education at the beginning of the implementation of the decree of the Ministry of Education, Youth and Sports no. 27/2016 Coll.on education of pupils with special educational needs and talented pupils, and the same teachers' approach one year later. The research was carried out through semi-structured in-depth interviews with the sample of eight secondary school teachers at the beginning of the Ministry's establishment of inclusive education. One year later interviews were done again, this time with the three of originally eight teachers. At the beginning of the research, the attitude of teachers towards the inclusive education was more negative, the attitude of the three re-interviewed teachers had not changed after one year.

Literatura/References:

- Jordan, A., Schwartz, E., & McGhie-Richmond, D. (2009). *Preparing teachers for inclusive classrooms*. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535–542.
- Lechta, V. (2016). *Inkluzivní edukace – komponenty a podmínky úspěšné realizace*. In V. Lechta (Ed.), *Inkluzivní pedagogika* (s. 41–55). Praha: Portál.
- MŠMT. (2016). *Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných*. Praha: MŠMT.